

IN A BETTER WORLD

FILMFESTIVAL
opendoek

jekino
EDUCATIE

LESSEN
in het
DONKER

IN A BETTER WORLD

FILM EN EDUCATIE...

... in het vertoningscircuit van *Lessen in het donker*, in het kader van Filmfestival Open Doek, ter gelegenheid van een workshop verzorgd door Jekino of van een film in de klas...

Het medium film kreeg een plaats in het lessenpakket van heel wat scholen, daarom zorgen wij graag voor een degelijke programmatie en pedagogische omkadering. We maken jaarlijks een pittige selectie van een 30-tal films uit het afgelopen seizoen, organiseren op heel wat plaatsen vertoningen en zorgen voor kant-en-klare lesmappen voor een boeiende verwerking in de klas. Daarbij spelen we in op de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

In elke lesmap streven we naar een filmtechnische en inhoudelijke benadering van de film en focussen we op één filmterm.

DOELGROEP IN A BETTER WORLD: DERDE GRAAD SECUNDAIR ONDERWIJS

www.jekino.be
www.opendoek.be
www.lesseninhetdonker.be

FEEDBACK!

We horen graag je reactie op de film, de bespreking en lesmap. Surf naar www.filmfiches.be en laat je (sterren)mening achter bij de film die je zag. De fiches zijn een digitale, meer visuele uitdieping van deze lesmap met trailers, foto's en interessante achtergrondinfo.

INHOUDSTAFEL

Filmfiche	4
Regie & productie	7
Susanne Bier	
De productie	
Personages	13
Vragen	
Reacties verzamelen	17
Het verlaten van de zaal	
Filmbespreking in de klas	
Verhaalstructuur	21
Een reconstructie	
Ontstaan	
Vragen	
Opdracht	
Focus op... emoties	25
Het scenario	
Op de set	
Dogma 95	
Vragen	
Opdracht: emotionele scènes	
Opdracht: Alles kan beter – de soap	
Thema Vergeving	33
Gepeste jongen wordt held dankzij wraakactie	
Big Man in Afrika	
Vragen	
Stellingen	
Bibliografie	37
Fiche voor de leerlingen	38
Bijlage: Verhaalstructuur	40

FILMFICHE

Kopieer de filmfiche op de volgende pagina voor je leerlingen. Zo zijn ze meteen goed voorbereid op de voorstelling. Ook voor je collega's die de leerlingen vergezellen, kan het een handige leidraad zijn.

FILMFICHE

TECHNISCHE KAART

Denemarken, 2010, 119 min.

Deens, Zweeds en
Engels gesproken
Nederlands ondertiteld

Regisseur: Susanne Bier

Scenario:

Anders Thomas Jensen

Producent:

Sisse Graum Jørgensen

Camera: Morten Søborg

Montage: Pernille Bech

Christensen en Morten Egholm

Muziek: Johan Söderqvist

Met: Mikael Persbrandt (Anton),
Trine Dyrholm (Marianne), Ul-
rich Thomsen (Claus), Markus
Rygaard (Elias), William Nielsen
(Christian)

SYNOPSIS

Terwijl zijn vader als chirurg in een Afrikaans vluchtelingen-
kamp werkt, wordt de tienjarige
Elias op school dagelijks gepest.
Maar dan krijgt hij hulp uit on-
verwachte hoek. Zijn nieuwe
klasgenoot Christian leert hem
dat je van je af moet bijten, want
zo gaat dat op school. *"Het is net*

oorlog. Je moet als eerste slaan. En je moet het hardst slaan." De volwassenen vinden dit soort houding aanvankelijk niet kunnen. Maar leven de volwassenen zelf wel volgens hun pacifistische idealen?

PALMARES

IN A BETTER WORLD kreeg de Grote Prijs van de Jury op het filmfestival van Rome, en won de twee belangrijkste filmprijzen voor Beste niet-Engelstalige film: de Golden Globe en de Oscar.

OFFICIËLE WEBSITE

<http://www.sonyclassics.com/in-abetterworld>

Hier kan je terecht voor de trailer, foto's, synopsis, recensies etc. (in het Engels)

WAT VINDT DE PERS

"IN A BETTER WORLD confronteert de kijker met zijn eigen donkere drang tot vergelding."

De Morgen

"Het prachtig gefotografeerde en sterk geacteerde IN A BETTER WORLD stemt tot nadenken over de wereld – en de waarden die we doorgeven."

De Telegraaf

"IN A BETTER WORLD heeft het soort realistisch, aangrijpend en intelligent scenario waar Hollywood tegenwoordig enkel nog van kan dromen. Het is dan ook geen wonder dat dit verhaal over een explosief conflict tussen ouders en kinderen de Oscar won."

Los Angeles Times

VÓÓR JE NAAR DE FILM GAAT

IN A BETTER WORLD gebruikt het schoolplein als symbolische locatie voor het uitvechten van conflicten, en spiegelt de 'kleine' problemen van de kinderen met de 'grote' wereldproblemen. Dat lijkt de opzet van een moeilijke en obscure film, maar dat is IN A BETTER WORLD net niet. Het duurt misschien even voor je weet wie wie is, maar toch zit je voor je het weet op het puntje van je stoel, en daar zal je blijven zitten tot aan de aftiteling. Niet voor niets is IN A BETTER WORLD in Denemarken één van de meest succesvolle Deense films ooit. (De film bracht in Denemarken meer op dan TOY STORY 3.)

REGIE EN PRODUCTIE

SUSANNE BIER

De Deense regisseuse Susanne Bier (*1960) studeerde kunstgeschiedenis in Israël, en architectuur in Londen. Na haar studies kwam ze als decorontwerpster in de filmindustrie terecht. Toen ze op die sets de regisseur bezig zag, dacht ze bij zichzelf: *“Dat kan ik beter.”* Ze stapte naar de Nationale filmschool van Denemarken, en studeerde er in 1987 af.

In 1991 maakte ze met de romantische komedie *FREUD GOING HOME* haar debuut. Tien jaar later verscheen ze voor het eerst op de internationale radar met de Dogma 95-film *OPEN HEARTS* (2002). Sindsdien is ze niet meer van die radar verdwenen. *BROTHERS* (2004) kreeg een Hollywood-remake, met o.m. Natalie Portman. Voor *AFTER THE WEDDING* (2006) kreeg ze haar eerste Oscarnominatie. En in Hollywood regisseerde ze *THINGS WE LOST IN THE FIRE* (2007) met Halle Berry en Benicio Del Toro.

Haar films hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken:

- doorleefde en geloofwaardige vertolkingen
- morele vraagstukken en maatschappelijke problemen worden aangekaart
- persoonlijke drama's en intimistische dilemma's worden naadloos verweven in een bredere sociale en politieke context, zowel in binnen- als in buitenland

Met dat laatste puntje wil Susanne Bier naar eigen zeggen laten zien dat de ontwikkelingslanden echt een onderdeel van ons leven zijn. Susanne Bier: *“Ik vind dat we als Europeanen heel naïef en kortzichtig zijn als we de rest van de wereld niet serieus nemen. Die houding dat we onze deur kunnen sluiten, en ons op ons eentje veilig en bevoorrecht mogen voelen, vind ik niet alleen arrogant, maar ook heel angstaanjagend.”*

Hoewel de films van Bier een groot publiek bereiken - en ze kan rekenen op heel wat trouwe fans - zal je haar films nooit op een groot festival zien. Ze wordt immers niet echt serieus genomen door de Europese filmcritici en programmatoren, die haar een "te commerciële regisseur" vinden. Maar dat vindt Bier eigenlijk een compliment.

Suzanne Bier: "Regisseurs die trots verkondigen dat ze totaal niet geïnteresseerd zijn in het publiek, kan ik niet serieus nemen."

En er zijn nogal wat Europese filmmakers die vinden dat ze vooral hun persoonlijke gevoelens moeten uitdrukken, in plaats van te communiceren met een publiek. Ik vind dat eerlijk gezegd nogal belachelijk. Laat ze mij maar te commercieel vinden, ik heb daar totaal geen moeite mee. Ik denk dat mijn films wel degelijk ergens over gaan. Dat ze relevant zijn en dat ze het publiek aan het denken zetten. Om daar in te slagen, en toch nog een groot publiek te bereiken, vind ik eerlijk gezegd iets om trots op te zijn."

DE PRODUCTIE

In dit hoofdstuk laten we Susanne Bier zelf aan het woord over het maken van IN A BETTER WORLD.

ONTSTAAN

De scenarist Anders Thomas Jensen had enkele scènes geschreven waarin twee jongetjes ondervraagd werden door de politie. Ik vond die scènes erg leuk, en zo is het eigenlijk min of meer begonnen. We begonnen te babbelen over de kwetsbaarheid van onze idyllische wereld en van onze idealen. Vanuit welke hoeken wordt die idylle bedreigd? En wat als de grootste dreiging van een onschuldige ogende jongen komt? Al brainstormend begon het verhaal stukje bij beetje vorm te krijgen...

CASTING

Een film staat of valt met een goede casting. Voor de rol van de dokter heb ik bijvoorbeeld de Zweedse acteur Mikael Persbrandt gekozen. Oorspronkelijk was die rol bedoeld voor een zachtere man, het milde en gevoelige type. Mikael Persbrandt is meer 'een echte man.' Hij heeft tattoos over zijn hele lijf en drinkt zich af en toe te pletter. Als je Mikael slaat, weet je dat hij kan terugslaan. Door hem te casten in de rol van de dokter, wordt dat personage krachtiger. In het scenario stond ook niet dat de dokter een Zweed moest zijn. Dat heb-

ben we achteraf in het scenario aangepast.

HET WERKEN MET KINDEREN

Voor de twee kinderen die Christian en Elias vertolken was het de allereerste keer dat ze acteerden. Ze hadden zelfs nog geen theaterwerk gedaan. De rol van Elias was nog relatief eenvoudig. Maar de rol van Christian is veel complexer. William Jonhk Nielsen, de jonge acteur die Christian speelt, is een zeer welopgevoede jongen, die moeite had om te roepen en te tieren. Maar eenmaal hij begreep dat hij na een scène steeds kon terugkeren naar zijn welopgevoede zelf, begon hij er wel plezier in te krijgen.

AFRIKA

Het verhaal van de benedeleider Big Man is gebaseerd op waar gebeurde feiten. Een dokter van Artsen zonder grenzen vertelde mij over een man die de buik van zwangere vrouwen opensneed, nadat hij met zijn benedeleden had gewed over het geslacht van de foetus. Ik vond dat ronduit verschrikkelijk! De dokter heeft ook echt iemand van zijn bende moeten behandelen. Als dokter vond ze dat ze niet anders kon, maar als mens kreeg ze het bijna niet voor elkaar. Uiteindelijk is ze daar ook weggegaan. Ze kon het niet meer aan.

VISUELE STIJL

De scènes op zich heb ik op dezelfde manier opgenomen als in mijn vorige films: met de camera op de schouder en heel dicht bij de acteurs. Maar tussen de scènes door heb ik deze keer veel ruimte gelaten om de landschappen te laten zien. Omdat de kwetsbaarheid van onze idyllische maatschappij een van de hoofdthema's was, vond ik het belangrijk dat je dat ideaal ook letterlijk te zien kreeg. Om diezelfde reden hebben we ook voor mooie locaties en mooie landschappen gekozen. Zowel in Denemarken als in Afrika. Maar ik zie dat niet als een stilistische keuze. Het was een keuze die bepaald werd door het verhaal, de inhoud.

Andere elementen over het maken van de film komen aan bod in de volgende hoofdstukken van de lesmap.

PERSONAGES

CHRISTIAN

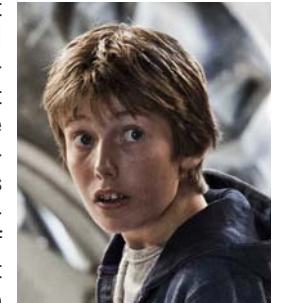
Christian is welge-manierd, intelligent, maar ook heel kil. Hij zegt nooit een vriendelijk woord tegen zijn vader, en kiest de kleinste slaapkamer in het enorme landhuis van zijn grootmoeder. Bovendien blijkt in de loop van het verhaal dat er in hem een enorme agressie schuilgaat.

Christian heeft de dood van zijn moeder nog niet verwerkt. Hij kan het niet verkroppen dat zijn vader hem heeft voorgelogen dat ze zou beter worden, dat ze geen pijn had. Maar wat hij nog het ergste vindt, is dat zijn vader op het einde wou dat ze stierf. Hij vindt zijn vader een onvergeeflijke lafaard. Pas op het einde van de film kan hij zijn vader omhelzen.

ELIAS, DE BESTE VRIEND VAN CHRISTIAN

Elias wordt op school hard aangepakt door de pestkoppen. Hij is zachtvaardig, naïef en komt niet op voor zichzelf. Hij is dan ook blij met de komst van Christian, die geen schrik heeft om de pestkoppen hard aan te pakken. Maar als Christian verder gaat en ook nog eens een auto wil laten ontploffen, deinst Elias terug.

Waarom doet hij dan toch mee? Waarschijnlijk wil Elias de enige vriend die hij heeft niet teleurstellen. Ook nu komt hij niet voor zijn mening op.

ANTON, DE VADER VAN ELIAS

Anton is de eeuwige goedzak die heel sterk gelooft in politiek correct handelen. Zo probeert hij bij Artsen zonder grenzen de wereldproblemen aan te pakken. Hij probeert de kinderen zijn humanistische principes mee te geven, en gaat daarbij soms nogal sullig te werk, bijvoorbeeld wanneer hij met de kinderen de agressieve garagist Lars gaat opzoeken.

Hij heeft ook andere kopzorgen. Hij heeft zijn vrouw bedrogen, en leeft nu zo goed als gescheiden. Ook al wil hij niets liever dan haar hart terugwinnen.

Zijn confrontatie met de Afrikaanse bendeleider Big Man wordt besproken op pagina 34.

MARIANNE, DE MOEDER VAN ELIAS

De verpleegster Marianne probeert in de gegeven omstandigheden zo goed mogelijk voor haar kinderen te zorgen. Haar huwelijk hangt aan een zijden draadje. Ze wil Anton wel vergeven, maar ze kan het niet. Nog niet.

Door de problemen met Elias op school leert ze de weduwnaar Claus kennen, de vader van Christian. Ze heeft hem wel graag en er zou wel iets kunnen groeien (wat dan uiteindelijk toch niet gebeurt).

CLAUS, DE VADER VAN CHRISTIAN

De wat gesloten zakenman Claus moet niet enkel de dood van zijn vrouw verwerken, hij moet ook lijdzaam toezien hoe zijn zoon steeds meer van hem vervreemdt. En hij kan maar niet begrijpen hoe dat komt. Een gesprek met zijn zoon zou misschien helpen, maar spreken over gevoelens is niet zijn sterkste kant. Pas na heel wat schreeuwen en stampen lukt het Christian om een oprechte reactie los te krijgen: *“Oké, je hebt gelijk. Ik wou dat ze stierf. Op het laatste moment. Omdat ze dat zelf ook wou. Ik kon het niet meer aan. En zij ook niet. Ze huilde elke nacht van de pijn, en de kanker had haar hersenen aangetast. Ze bleef aandringen om haar te helpen met sterven, maar ik wist dat jij daar kapot van zou zijn.”*

VRAGEN

- Wie zijn de belangrijkste personages? Hoe zou je hun karakters omschrijven?
- Wat is de link tussen de bom die Christian maakt en het overlijden van zijn moeder?
- Elk personage zit tijdens de film midden in een persoonlijke crisis. Verklaar?
- Elk personage in deze film wil het goede doen. Maar wat is voor elk van hen dat 'goede'?

REACTIES VERZAMELEN

HET VERLATEN VAN DE ZAAL

Vlak na de vertoning wil je vaak je eerste indrukken kwijt. Je hoeft niet onmiddellijk dieper in te gaan op de bedenkingen van iedereen, laat de leerlingen gewoon even 'stoom aflaten.'

Daarbij kunnen enkele eenvoudige vragen helpen:

- Vond je het een goede film? Waarom (niet)?
- Welk moment uit de film is je het meest bijgebleven? Welke scène zal het langst in je herinnering blijven?
- Zou je de film aanraden aan je vrienden? Aan je ouders? Waarom wel/niet?
- Met welk gevoel bleef je achter in je bioscoopzetel?
- Werden er dingen verteld waar je meer over wil weten?

- Weet je nog wat het allereerste beeld van de film was? En het laatste?
- Wat vond je het sterkste aan deze film?
- Waardoor bleef je geboeid?
- Was er iets wat je minder goed vond?
- Was er iets wat je niet begreep?

FILMBESPREKING IN DE KLAS

Je kan de film al grondig bespreken op basis van dit fragment dat je kan vinden op [youtube.com: Clip uit In a better world - Susanne Bier - Vanaf 7 april te zien](https://www.youtube.com/watch?v=...)

(Je vindt dit fragment ook terug op de online lesfiche, zie de website <http://www.filmfiches.be>)

Bekijk dit fragment met de klas en bespreek het aan de hand van volgende drie vragen:

- **Narratieve laag:** Wat wordt er precies getoond?
- **Filmische laag:** Hoe wordt het getoond?
- **Symbolische laag:** Wat voelde je tijdens dit fragment?

MOGELIJKE BIJVRAGEN:

NARRATIEVE LAAG

Wat leer je in dit fragment over het karakter van Anton?

Wat leer je in dit fragment over het karakter van Big Man?

Waar ergens in de film kwam dit fragment voor? Wat was Elias op dat moment aan het doen? En Christian?

Zie ook het hoofdstuk Verhaalstructuur vanaf pagina 21.

FILMISCHE LAAG

Zou dit een fragment kunnen zijn uit een documentaire over een vluchtelingenkamp in Afrika? Waarom wel of waarom niet? Welke elementen doen aan een documentaire denken? Waarom zou de regisseur die keuzes gemaakt hebben, denk je?

Zie ook het hoofdstuk Emotie vanaf pagina 25.

SYMBOLISCHE LAAG

Zou jij Big Man helpen?

Verdient hij wel medische hulp?

Zie ook het hoofdstuk Vergeving vanaf pagina 33.

VERHAAL STRUCTUUR

IN A BETTER WORLD neemt je mee naar twee verschillende continenten en laat je kennis maken met heel wat boeiende en goed uitgewerkte personages. En dat slechts in amper twee uur.

Op het eerste gezicht lijkt de structuur van IN A BETTER WORLD zo ingewikkeld dat je zou denken dat het hier om een mozaïekverhaal gaat: een verhaalvorm waar vier of meer verschillende plotlijnen tegelijk worden verteld. Maar dat is volgens regisseur Susanne Bier zeker niet het geval.

Susanne Bier: *"Ik denk dat we met IN A BETTER WORLD één verhaal vertellen, waar heel wat personages een onderdeel van zijn. Wat zo moeilijk is met zo'n groot aantal personages, is dat er meestal slechts één of twee personages echt deel uitmaken van de dramatische ontwikkeling. In deze film maakt iederéén er deel van uit."*

Toch kan je spreken van twee verhalen: het verhaal van Christian in Denemarken, en het verhaal van Anton in Afrika. Elias verbindt de twee verhalen: hij is de beste vriend van Christian en

de zoon van Anton. De structuur zou je ruwweg kunnen indelen in vijf hoofdstukken, een proloog en een intermezzo.

EEN RECONSTRUCTIE

PROLOOG
ANTON IN AFRIKA.

HOOFDSTUK 1:
CHRISTIAN EN ELIAS

Begravenis van de moeder van Christian. / In Denemarken leert Christian Elias kennen. / Op de eerste schooldag krijgt Christian een bal in zijn gezicht. / Christian neemt wraak met een fietspomp. / Elias en Christian worden beste vrienden.

HOOFDSTUK 2:
ANTON KRIJGT SLAAG

Anton wordt in het gezicht geslagen. / Anton wil samen met Christian en Elias de agressieve man confronteren maar krijgt opnieuw klappen. / Christian wil de bestelwagen van de man laten ontploffen.

INTERMEZZO: DE WOEDE VAN CHRISTIAN

Christian verwijt zijn vader dat hij 'mama heeft laten sterven.'

HOOFDSTUK 3: BIG MAN IN AFRIKA

In Afrika vraagt bendeleider Big Man medische hulp aan Anton. / Anton laat de man over aan de woede van de dorpelingen. / Elias probeert met Anton te praten via de laptop.

HOOFDSTUK 4: DE BOM

De aanslag loopt helemaal fout, en Elias komt in een coma terecht.

HOOFDSTUK 5: DE WANHOOP VAN CHRISTIAN

Anton kan op het nippertje verhinderen dat Christian zelfmoord pleegt. / Christian en Elias verzoenen zich. / Het laatste beeld: twee Afrikaanse kinderen vechten met een stok...

ONTSTAAN

Susanne Bier over het schrijfproces: *“Voor het schrijven begon, hebben Anders Thomas Jensen (de scenarist) en ik natuurlijk heel veel gepraat over de personages en waar we het over willen hebben. Maar uiteindelijk groeide het allemaal erg organisch. We hadden op voorhand geen synopsis of zo. We wisten zelf niet helemaal waar het verhaal ons zou brengen, al hadden we wel een vaag idee.”*

Maar een verhaal in een film wordt niet enkel bepaald door het scenario. In de montage kan de structuur helemaal omgegooid worden. En dat is met IN A BETTER WORLD ook gebeurd. Susanne Bier: *“Ik denk dat er maar weinig scènes zijn die in de film op dezelfde plaats zitten als in het scenario.”*

VRAGEN

Hoeveel verhalen worden er verteld? Hoe zijn de verschillende verhalen met elkaar verbonden?

Welk belangrijk personage kreeg je als eerste te zien? En wie als tweede, derde, vierde?

In het begin weet je niet goed wat de link is tussen de verschillende personages. Vond je dat verveelend? Of net heel spannend?

Bij de meeste films weet je al na de eerste tien minuten welke kant het verhaal zal opgaan (de verlegen jongen zal verliefd worden, de gepensioneerde actieheld zal nog één keer de wereld redden etc.). Was dat in deze film ook het geval? Waarom wel of waarom niet?

OPDRACHT

In bijlage vind je een lijst van enkele gebeurtenissen uit de film. Weet je nog in welke volgorde die gebeurtenissen voorkwamen?

(Het juiste antwoord is: 13, 9, 12, 6, 11, 1, 4, 8, 5, 3, 2, 7, 10)

FOCUS OP... EMOTIES

Eén van de grote kenmerken van de films van Susanne Bier is dat de personages vaak een flink potje huilen. Ook op dat vlak is IN A BETTER WORLD geen uitzondering. Niet alleen de jonge kinderen Elias en Christian moeten af en toe een traantje wegpinken, ook de volwassen personages snotteren er op los.

En de leerlingen? Hebben zij de tranen droog kunnen houden tijdens de film?

Hoe zorg je er als maker voor dat de kijker emotioneel betrokken raakt bij een film? Heel wat soaps proberen dat effect te bereiken, maar slagen er zelden in. Hoe komt het dat Susanne Bier er dan wel in slaagt?

Susanne Bier: *“Het probleem met heel wat slechte soaps is dat ze niet eerlijk zijn. Elk moment voelt fake aan. Maar ik kan ervoor zorgen dat je zit te snotteren bij een verhaallijn dat rechtstreeks uit een soap geplukt is. Hoe? Simpel: door voortdurend de authenticiteit op te zoeken. Iedere keer als*

ik regisseer vraag ik mezelf af: “Is dit echt? Is dit oprecht en eerlijk?” Die vragen stel ik mezelf zowel tijdens het schrijven van het scenario als op de set.”

HET SCENARIO

Volgens Susanne Bier heeft authenticiteit alles te maken met de personages. Hun keuzes en reacties moeten volgens haar op elk moment logisch en geloofwaardig zijn.

Susanne Bier: *“In soaps gebeurt het maar al te vaak dat personages iets doen dat helemaal niet bij ze past, gewoon omdat het nodig is voor de plot of het verhaal. Dat kan je niet maken. Dan verlies je alle geloofwaardigheid. Tijdens het schrijven let ik er echt op dat de personages niets doen dat geforceerd is.”*

De gevierde filmregisseur Sidney Lumet verwoordde dit zo: *“In een goed geschreven drama is het verhaal een logisch gevolg van de personages. In een flauw melodrama zijn de personages het gevolg van het verhaal.”*

OP DE SET

Susanne Bier wil dat de vertolkingen van haar acteurs authentiek zijn. Om dat te bereiken heeft ze een heel eigen werkmethode ontwikkeld.

Susanne Bier: *“Ik maak geen storyboards, want dan werk je van buiten naar binnen, en ik vertrek altijd van binnenuit. 's Morgens repeteer ik zo'n anderhalf uur met de acteurs. Tijdens die repetitie is alles mogelijk. Misschien is de scène geschreven voor in de keuken, maar doen we ze in de tuin. We schrappen dialogen, we voegen er andere toe. We voelen ons heel vrij.*

Na de repetities gaan de acteurs naar de make-up, en brengen de mannen van de belichting alles in gereedheid om te filmen.”

DOGMA 95

Dat Susanne Bier zo hard focust op authenticiteit heeft veel te maken met haar achtergrond. Zo is ze internationaal doorgebroken met de Deense filmstroming Dogma 95. Deze beweging werd door Lars Von Trier ontwikkeld om de film van al zijn valsheid te ontdoen en de puurheid van het medium te benadrukken. Om dit doel te bereiken werden tien regels opgesteld waar elke dogmafilm aan moest voldoen. Deze regels,

die plechtig de 'eed van kuisheid' werden genoemd, waren:

- Enkel filmen op locatie.
- Enkel filmen met de camera op de schouder.
- Geen extra licht gebruiken.
- Geen optische effecten of filters.
- Geen geluidseffecten of muziek toevoegen.
- Geen artificiële plotwendingen (dus geen moorden, wapens, etc.).
- Het verhaal speelt in het hier en nu.
- Genrefilms zijn verboden.
- De film moet op pellicule opgenomen worden.
- De regisseur mag nergens worden vermeld.

De dogmafيلمs werden razend populair, en deze beweging betekende voor heel wat Deense regisseurs de internationale doorbraak, o.m. voor Thomas Vinterberg (FESTEN (1998)), Lone Scherfig (ITALIAN FOR BEGINNERS (2000)) en Susanne Bier (OPEN HEARTS (2002)).

Susanne Bier: *“De dogmabeweging was heel invloedrijk, niet alleen voor mij, maar in het algemeen. De dogmaregels verplichten je om je te concentreren op het verhaal en de personages, en je te ontdoen van alle overbodige franje. Maar eerlijk gezegd hou ik*

wel van die franje. Ik vind het net leuk om geluid toe te voegen, om het geluid en het beeld te scheiden, om extra belichting te gebruiken, enzovoort. Ik heb ontzettend veel respect en genegenheid voor Dogma 95, maar ik gebruik ook graag de kunst van cinema.”

Hoewel IN A BETTER WORLD geen dogma 95-film is, heeft ze

wel enkele vormelijke elementen uit die beweging overgenomen die de film een documentaire-gevoel geven. Zo heeft de film geen flashbacks, werd er gefilmd op echte locaties, en zijn de meeste scènes gefilmd met de camera op de schouder. Al voegt Susanne Bier hier snel aan toe dat ze voortdurend extra belichting en heel wat muziek heeft gebruikt.

VRAGEN

Zoek zoveel mogelijk verschillen tussen IN A BETTER WORLD en een typische Hollywoodblockbuster. Denk daarbij aan zoveel mogelijk facetten, zoals de taal, het genre, het camerawerk, de muziek, het acteren, het budget, de decors etc.

Van welke films hou je het meest: van realistische films of van films boordevol fantasie? Motiveer.

Wat zijn de voornaamste gelijkenissen tussen IN A BETTER WORLD en een soap? Wat zijn de voornaamste verschillen?

Hoorde je al van Lars Von Trier? Ken je Dogmafilms?

OPDRACHT: EMOTIONELE SCÈNES

Bij welke scène ben jij ooit het meest ontroerd geweest? De leerlingen zoeken hun meest emotionele scène op het internet of brengen ze op dvd mee van thuis. Het kan een scène uit een film of uit een tv-serie zijn, of misschien is het wel een kortfilmpje of een videoclip. Laat de klas de verschillende scènes bekijken.

Waarom is dit zo'n emotionele scène? Hoe komt het dat je hierdoor geraakt wordt?

Wat zijn de gelijkenissen tussen de verschillende scènes uit de verschillende films? Zijn authenticiteit en eerlijkheid echt zo belangrijk als Susanne Bier beweert?

Achteraf kan je de leerlingen eventueel laten stemmen over wat ze de allerbeste huilscène vinden.

OPDRACHT: ALLES KAN BETER – DE SOAP

Kan je een slechte soap beter maken door op zoek te gaan naar authenticiteit zoals Susanne Bier dat doet? Bekijk op youtube het fragment uit de Nederlandse soap Goede Tijden Slechte Tijden met als titel: GTST: Herman Hogendoorn - Rien seizoen 2 finale

De klas wordt in drie groepen verdeeld.

Groep A verfilmt de scène volgens de traditie van de erg slechte soaps, met grandioze overacting.

Groep B verfilmt de scène zo kunstzinnig mogelijk alsof het om een erg moeilijke en overdreven poëtische kunstfilm gaat.

Groep C probeert de scène zo authentiek mogelijk te verfilmen. De leerlingen moeten zich net als Susanne Bier steeds afvragen: *“Is dit echt? Is dit oprecht en eerlijk?”*

Als de leerlingen vinden dat er aanpassingen moeten gebeuren aan het scenario, dan is dat zeker toegelaten. Hier is het oorspronkelijk scenario:

INT. BEZOEKERSCEL GEVANGENIS – DAG

De jonge gevangene wordt binnengeleid door een agent. Een rijke oude heer zit op hem te wachten.

Jonge Man: Ik ben blij dat ik u weer zie. Hoe staan de zaken ervoor?

Oude Heer: Ik heb iedereen gebeld die ik nog ken. En iedereen heeft beloofd zijn uiterste best voor jou te doen.

Jonge Man: Geweldig!

Oude Heer: Het zal alleen wat langer duren dan ik gedacht had.

Jonge Man: Hoe bedoelt u?

Oude Heer: Het is niet zo makkelijk om langs al die gerechtelijke autoriteiten te komen.

Jonge Man: Dat is je toch altijd gelukt? Voor u gaan toch alle deuren open?

Oude Heer: Ik zeg je dat het niet meer zo makkelijk is.

Jonge Man: Krijgt u me er nu uit, ja of nee?

Oude Heer: Wat ik zeg: het zal een poosje duren.

Jonge Man: Rick had gelijk. Alles wat ie over u vertelde was waar.

Oude Heer: Ik weet niet wat die jongen gezegd heeft, maar hij is bijzonder onbetrouwbaar, weet u dat?

Jonge Man: Dat niemand u nog wil kennen, dat u er niet meer bij hoort.

Oude Heer: Wat me toen lukte, zal me nu ook lukken, jongen.

Jonge Man: U bent een zielige oude man. U heeft zich alles laten afpakken, terwijl u Linda ook al kwijt bent.

Oude Heer: Oh ja?

Jonge Man: Dacht u dat ik niet wist waar Linda toe in staat is? Ook zij heeft u vernederd en kapot gemaakt! Godzijdank! En nu hoef ik je nooit meer te zien. Ik haat je. Ik haat je.

De Jonge Man wordt door de agent de kamer uit geleid. De Oude Heer blijft verweesd achter.

THEMA: VERGEVING

“Vergeving en wraak is wat de twee verhalen verbindt. In Denemarken heet de film ‘WRAAK’ (HAEVEN). De film had ook VERGEVING kunnen heten, maar dat is nogal een saaie titel.” -Susanne Bier

De film vertelt inderdaad twee verhalen over wraak: Christian slaat een pestkop in elkaar en Anton levert Big Man uit aan de woedende dorpelingen. Maar daarnaast moet er ook heel wat vergeven worden:

Christian moet zijn vader vergeven dat hij niet tot het uiterste is gegaan om zijn moeder te redden.

Marjan moet Antons slippertjes vergeven.

Anton moet Christian vergeven dat hij het leven van zijn zoon Elias bijna verwoest heeft.

Volgens Susanne Bier is de term ‘wraak’ in de laatste vijf, zes jaar meer en meer geaccepteerd in onze westerse maatschappij. Dat dit zou kunnen kloppen, blijkt misschien uit dit krantenbericht van 18 maart 2011:

GEPESTE JONGEN WORDT HELD DANKZIJ WRAAKACTIE

“Al zijn hele leven wordt hij gepest omdat hij te dik is, maar dankzij een videofilmje is de Australische tiener Casey Heynes een held geworden. De scholier was het getreiter van een medeleerling zo beu, dat hij de pestkop met een indrukwekkend worstel-manoeuvre op zijn plaats zette.”

(Het Nieuwsblad, 18 maart 2011)

Casey Heynes werd een ware internationale held. Hij werd uitgenodigd bij Oprah Winfrey, kreeg Justin Bieber op bezoek, en ontving letterlijk duizenden fanbrieven en steunbetuigingen. In de vele tv-interviews vertelde Casey dat hij van al die positieve aandacht geniet: *“Vroeger had ik zelfmoordneigingen, maar nu niet meer. Niemand durft me nu nog lastigvallen.”*

Net als Casey Heynes neemt Christian in de film zijn belagers flink te grazen, en het resultaat is hetzelfde: hij wordt met rust gelaten. Het lijkt dus toch te werken. Christian wist trouwens heel goed waarom hij het deed.

Christian: *“Iedereen had gezien dat Sofus mij geslagen had. Als ik niet had teruggeslagen, zouden ze denken dat ik een softie ben en zou iedereen mij slaan.”*

Zijn vader: *“Als jij hem slaat, slaat hij jou, dan sla jij hem, en zo stopt het nooit. Zo ontstaan oorlogen.”*

Christian: *“Niet als je de eerste keer hard genoeg slaat. Je weet er niets van. Alle scholen zijn zo. Niemand zal mij nu nog durven slaan.”*

Susanne Bier geeft Christian geen ongelijk: *“Volgens mij heeft Christian op korte termijn volledig gelijk. Maar het probleem is dat het op lange termijn niet werkt. Op lange termijn moet er een an-*

dere oplossing zijn dan die jongen in elkaar te slaan. Want als je het in een breder perspectief bekijkt, zal de pestkop Christian nu wel met rust laten, maar waarschijnlijk een ander slachtoffer zoeken.”

Zie ook de youtube-filmpjes [Casey Heynes - Original Video](#) en [Justin Bieber Meets Casey Heynes \(Bully Hero\) - TV Interview](#) en het artikel [“Niemand durft me nu nog lastigvallen” op *deredactie.be*.](#)

BIG MAN IN AFRIKA

Is wraak nemen niet menselijk? Anton probeert zijn wraakgevoelens zoveel mogelijk te beheersen. Als hij thuis enkele klappen in het gezicht krijgt, lukt hem dat nog wel. Maar als een man met verschrikkelijke gruweldaden op zijn kerfstok hem om hulp vraagt, worden zijn principes erg op de proef gesteld.

Susanne Bier: *“Anton is helemaal anders dan Christian. Anton probeert zich zo lang mogelijk te houden aan de waarden waarin hij gelooft. En dan, opeens, bereikt zelfs hij zijn breekpunt, en levert hij Big Man over aan de dorpelingen. En wat ik zo interessant vind aan dat moment, is dat je opluchting voelt. Anton voelt het als een nederlaag, maar wij als kijkers vinden dat die Big Man eindelijk zijn verdiende loon krijgt.”*

IN A BETTER WORLD stelt heel wat pertinente vragen over wraak, vergeving en agressie die ook in de klas kunnen behandeld worden. Hoe ga je er mee om? Wat is de juiste reactie? Leidt agressie automatisch tot meer agressie? Of is er een andere manier om het aan te pakken? En als agressie inderdaad tot meer agressie leidt, waar stopt het dan?

VRAGEN

- Welke wraakacties zie je in de film?
- Zijn er in de film ook momenten waarop mensen elkaar vergeven? Welke?
- Had Christian gelijk toen hij de pestkop in elkaar sloeg? Waarom wel en waarom niet?
- Wat is het verschil tussen agressief en assertief?
- Hoe los jij ruzies op?
- Had je medelijden met Big Man toen hij machteloos werd omsingeld door de dorpelingen?
- Wanneer is wraak gerechtvaardigd?

STELLINGEN

Hieronder vind je enkele quotes die aanleiding kunnen geven om samen met de klas dieper in te gaan op het thema van de film. Laat de leerlingen een standpunt innemen en met elkaar in discussie treden. Neem als leerkracht de rol van moderator in.

“Iedereen had gezien dat Sofus mij geslagen had. Als ik niet had teruggeslagen, zouden ze denken dat ik een softie ben en zou iedereen mij slaan.” – Christian

“Casey Heynes was niet aan het vechten, hij was zichzelf aan het verdedigen. Als hij mijn zoon was, zou ik hem aanraden om het opnieuw te doen!” – vrouw in een Amerikaanse talkshow

“Sommige mensen verdienen het niet om (medische) hulp te krijgen.”

BIBLIOGRAFIE

BUSH G. "Rustig blijven of terugslaan?", in: *Cinema.nl*, 6 april 2011

GIROUX J. "Susanne Bier talks bullies and In a Better World", in: *Film-SchoolRejects.com*, 14 april 2011

KING S. "'In a Better World' widens director Susanne Bier's world", in: *Los Angeles Times*, 20 februari 2011

ROHTER L. "Searching for a Place 'In a Better World'", in: *The New York Times*, 22 februari 2011

ROXBOROUGH S. "Director Susanne Bier on Being Labeled a Voyeur", in: *The Hollywood Reporter*, 11 maart 2011

SCHWEIGER D. "Susanne Bier finfing an Oscar In a Better World", in: *Venice magazine*, april 2011

SMITH N. M. "'In a Better World''s Susanne Bier on Oscar, Working With Kids, and Getting Personal on Film", in: *IndieWire.com*, 30 maart 2011

TEHRANI B. "Susanne Bier talks about In a Better World, Best Foreign Language Film Oscar nominee", in: *CinemaWithoutBorders.com*, 20 februari 2011

TEMMERMAN J. "Wraak speelt hoofdrol in Oscarwinnaar voor beste buitenlandse film" in: *De Morgen*, 12 april 2011

FICHE VOOR DE LEERLINGEN:

Op de volgende pagina vind je een fiche voor de leerlingen. Daarop staan een aantal trefwoorden, citaten en vragen die met de film te maken hebben. Je kan deze fiche gebruiken als leidraad tijdens de bespreking van de film.

ONLINE LESFICHE:

Een online lesfiche voor de leerlingen met fragmenten, extra beeldmateriaal en weetjes over de film vind je terug op de website www.filmfiches.be

FICHE VOOR DE LEERLINGEN

Regisseur Susanne Bier: *De ontwikkelingslanden zijn echt een onderdeel van ons leven. Ik vind dat we als Europeanen heel naïef en kortzichtig zijn als we de rest van de wereld niet serieus nemen. Die houding dat we onze deur kunnen sluiten, en ons op ons eentje veilig en bevoorrecht mogen voelen, vind ik niet alleen arrogant, maar ook heel angstaanjagend.*

Elk personage zit tijdens de film midden in een persoonlijke crisis. Waar of niet?

“Iedere keer als ik regisseur vraag ik mezelf af: Is dit echt? Is dit oprecht? Eerlijk? Ik ben voortdurend op zoek naar authenticiteit en intensiteit” - Regisseur Susanne Bier

Bij welke scènes uit welke film ben jij ooit het meest ontroerd geweest? Waarom was dat?

“In een goed geschreven drama is het verhaal een logisch gevolg van de personages. In een flauw melodrama zijn de personages het gevolg van het verhaal.” - regisseur Sidney Lumet.

Als je deze stelling volgt, is IN A BETTER WORLD dan een goed geschreven drama of een flauw melodrama?

Christian: *“Iedereen had gezien dat Sofus mij geslagen had. Als ik niet had teruggeslagen, zouden ze denken dat ik een softie ben en zou iedereen mij slaan.”*

Zijn vader: *“Als jij hem slaat, slaat hij jou, dan sla jij hem, en zo stopt het nooit. Zo ontstaan oorlogen.”*

Christian: *“Niet als je de eerste keer hard genoeg slaat. Je weet er niets van. Alle scholen zijn zo. Niemand zal mij nu nu durven slaan.”*

Welke wraakacties zie je in de film?

Zijn er in de film ook momenten waarop mensen elkaar vergeven? Welke?

Wanneer is wraak gerechtvaardigd?

“Casey Heynes was niet aan het vechten, hij was zichzelf aan het verdedigen. Als hij mijn zoon was, zou ik hem aanraden om het opnieuw te doen!” - vrouw in een Amerikaanse talkshow

Bekijk ook de youtube-filmpjes [Casey Heynes - Original Video](#) en [Justin Bieber Meets Casey Heynes \(Bully Hero\) - TV Interview](#)

BIJLAGE: VERHAALSTRUCTUUR

In welke volgorde kwamen deze gebeurtenissen in de film voor?

Zit er een logica in die volgorde?

Is er een betere volgorde mogelijk? Zo ja, welke?

1. Als Christian vuurwerk vindt, wil hij daarmee een bom maken en de bestelwagen van Lars laten ontploffen. Dat zal hem leren.
2. Als Christian zijn vriend in het ziekenhuis wil bezoeken, wordt Elias' moeder woedend: 'jij hebt mijn zoon vermoord, moordenaar!'
3. De aanslag loopt helemaal fout, en Elias komt in een coma terecht.
4. De mama van Elias vindt het mes waarmee Christian de pestkop bedreigde. Als de vader van Christian zijn zoon hier mee wil confronteren, loopt het gesprek helemaal uit de hand. Christian verwijt zijn vader dat hij 'mama heeft laten sterven.'
5. Elias besluit om Christian mee te helpen met de bom, en de twee zijn terug vrienden.
6. Elias en Christian worden de beste vrienden.
7. Het incident met de bom brengt de ouders van Elias weer dichterbij elkaar.
8. In Afrika vraagt bendeleider Big Man medische hulp aan Anton, de vader van Elias. Anton voelt zich als dokter verplicht deze man te verzorgen, ondanks zijn gruweldaden. Maar uiteindelijk levert hij Big Man – tegen zijn eigen principes in - uit aan de woedende dorpelingen.
9. Nu de vader van Elias thuis is, verhuist zijn moeder naar hun zomerverblijfje.
10. Op de toren aan de haven kan Anton op het nippertje verhinderen dat Christian zelfmoord pleegt.
11. Op een speelplein wordt Elias' vader in het bijzijn van Christian en Elias in het gezicht geslagen door een andere vader (de agressieve Lars).
12. Op school neemt Christian wraak. Hij slaat een pestkop met een fietspomp en bedreigt hem met een mes: 'Als je ons niet met rust laat...'
13. Op zijn nieuwe school leert Christian Elias kennen, de pineut van de klas.

(Het juiste antwoord is te vinden op pagina 23 van de lesmap)